

Diena (Kultūras diena): Mīlas dzēriens ar jaunajiem

Publicēta: 20.02.2009.

G.Doniceti operas Mīlas dzēriens jauniestudējums LNO 12. un 13.II

Latvijas Nacionālās operas (LNO) jauniestudējums, Gaetāno Doniceti liriski komiskā opera Mīlas dzēriens, ko kopā ar diriģentu Aleksandru Viļumani iestudējis režisors šveicietis Gijs Montavons, nāk tieši laikā, ļaujot uz divarpus stundām aizmirst mūsu nākotnes drūmās prognozes. Jauniestudējums apliecina iepriecinošu LNO solistu paaudžu maiņu.

Daudzsološas balsis

Vērtīgs ieguvums ar daudzsološu perspektīvu ir abu sastāvu pirmizrādēs dzirdētās mūsu jaunās balsis. Iestudējums atklāja vairākus vokāli spilgtus un varošus jaunos dziedātājus, kuriem turklāt piemīt arī aktiera talants. Tāpēc aizraujoši izvērtās abi mīlas trijstūri — pirmizrādē Marina Rebeka, ukraiņu tenors Dmitrijs Popovs un lieliskais jaunais baritons Raimonds Bramanis, bet jau nākamajā vakarā — Inga Šļubovska, Andris Kanniņš un Jānis Apeinis.

Adīnas lomā pirmoreiz jauniestudējumā dzimtenē iekļāvās jaunais soprāns M.Rebeka — konkursa Neue Stimmen uzvarētāja un vairāku citu prominentu konkursu laureāte, kura jau apliecinājusies Erfurtes, Vīnes, Berlīnes, Kaljari operteātros un Dž.Rošīni festivālā Pezāro, bet šogad debitēs Milānas operteātrī La Scala un slavenajā Zalcburgas festivālā. Pērn viņa pārliecinoši "ielēca" Violetas lomā mūsu operas Traviatā un nu ir īsti spoža Adīna — ar dzidru, vieglu, īsti itāliski izskolotu balsi, kas izstaro jaunību un opervarones untumaini rotaļīgo dabu. M.Rebekas dziedājumi, sākot jau ar kavatīni Della crudele Isotta un pirmā cēliena ansambļiem, valdzināja ar pārļainu mirdzumu, vitalitāti un izsmalcinātību, absolūtu vokālo perfekciju apvienojot ar dabisku izteiksmi. Šķita, ka koloratūras un figurāciju mežģīnes, kādu Adīnas vokālajā partijā ir papildinām, dziedātājam nesagādā nekādas grūtības — viņa tās izpildīja šķietami bez mazākās piepūles, sēžot uz galda un bezrūpīgi šūpojot kājas. Bet, kad M.Rebeka būs prom, izrādī nenāksies iemarinēt, jo vokāli pārliecinoša un skatuviski atraisīta Adīna ir arī LNO soliste Inga Šļubovska, kura mīlas trijstūrī ar savu kautrīgo Nemorīno — debitantu Andri Kanniņu un vīrišķīgo baritonu Jāni Apeini pašpārliecinātā seržanta Belkores lomā izpaužas pat azartiskāk nekā pirmizrādes sastāvs.

Dmitrijam Popovam, kurš mūsu Operā jau redzēts gan kā Alfredo Traviatā, gan Princis Nārā, Nemorīno beidzot ir īstā zelta loma, pierādot vienam gadam neparasti strauju interpretācijas mākslinieka izaugsmi. Vēsturisks notikums ir jauna, ļoti daudzsološa latviešu tenora debija LNO. A.Kanniņš, kuru jau pērn ievēroju diplomeksāmenā — Friča lomā Mūzikas akadēmijas operstudijas Figaro iestudējumā, Maskanji Klērfontēnas vīna dārzs, romantiskā un kautrīgā mīlētāja Nemorīno lomai ir kā radīts, lai arī slavenajā ārijā Una furtiva lagrima līdz pilnībai ir vēl tālu. Apritē ienāk tenors ar patīkamu tembru, stabilām un vokāli atvērtām augšējām notīm. Turklāt pārsteidzošs ir arī viņa skatuviskais azarts. Viņam var prognozēt lielisku

nākotni, līdzīgi kā jaunajam baritonam Raimondam Bramanim, kurš seržanta Belkores vokālo partiju atklāja neparasti niansēti, vokāli krāsaini, plastiski. Tomēr bravūrīgajam, pašpārliecinātajam seržanta tēlam kopumā atbilstošāks šķiet Jānis Apeinis, kurš to veido vīrišķīgi robustu. Būtu ideāli, ja vienā personā varētu apvienot Krišjāņa Norveļa vokālo stabilitāti ar Sergeja Martinova šarmanti inteliģento aktierspēli. Trīs pirmajās izrādēs lieliski izturot pagaidām vienīgās Džanetas slodzi, atraktīvu šo Adīnas draudzenes tēlu veidoja Evija Martinsone.

Humors un klišejas

Izrādes gaitā ievēroju, ka tieši tur, kur režisors Gijs Montavons centies smīdināt skatītājus, smieklis nāk vismazāk vai nenāk nemaz. Visvājākās šķita masu ainas — piemēram, garlaikojos, gaidot, kamēr viltus dakteris Dulkamara "izpotēja" vai visu kori. Mani, piemēram, nesajūsmina tipiskais vācēmu humors, kura obligāta klišeja ir mētāšanās ar ēdienu un falla simbola apspēlēšana — no Nemorīno darbošanās ap desiņu līdz spieķim Dulkamaras un Adīnas barkarolā. Patiesi asprātīga un smieklīga ir parodētā buffa aina, kurā kareivji uzriekš uz skatuves lidmašīnās, bet pats seržants Belkore nolaižas no šņorbēniņiem ar izpletņi. Pikanti izteiksmīgs ir mirklis, kad, zaļmatainam puisim atverot Dulkamaras "cisternu", skatienam paveras nelaikā pārsteigts blēžu mīlnieku pārtis. Taču kāpēc gan Dulkamaras palīdzē tā arī paliek pusplika līdz ainas beigām, spilgti sarkanajā kombinē lepni un graciozi izrādoties ļaužu pūlī? Diskutējama ir vardarbības aina, kurā Belkore ar kareivjiem brutāli piekauj un pazemo Nemorīno — īsti Maskačkas stilā. Var cienīt režisoru par konsekvenci stilā un vēlmē padziļināt stāsta dimensiju, iet pāri buffa robežām. Tomēr nav saprotams, kāpēc gan viešņas, kuras vienkāršās, puķainās piedesmito gadu vasaras kleitiņās ieradušās uz balli, pēkšņi jāieģērbj slimnieču vai apkopēju halātos, ekipējot ar mūdienu slotām? Toties veiksmē LNO jauniestudējuma vizuālajā pasniegumā ir H.I.Kitela veidotie, košie un elegantie Adīnas un Džanetas tērpi. Iespējams, režisoram ir savs iemesls, kādēļ pirms pēdējās ainas Adīnai uz brīdi jāapvelk fabrikas strādnieces tērps. Taču tas nav nolasāms.

Neizprotamo un kaitinošo kompensēja galveno solistu nesamākslotā saspēle mizanscēnās. Tieši solistu azarts, īpaši otrajā sastāvā (I.Šļubovska, A.Kanniņš, J.Apeinis, S.Martinovs) piepildīja un atdzīvināja režijas shēmu. Piemēram, ticami un dinamiski izspēlējot Belkores un Nemorīno cīniņu ar galdu grūstīšanu, kas pirmizrādē ritēja pārlietu prātīgi un drīzāk atgādināja skolas ēdnīcas dežurantu pūliņus sakārtot telpu... Tieši režijas zīmējumā, industriālajā vidē (sevišķi, kad Henka Irvina Kitela scenogrāfijā telpu norobežoja griesti, bet korim jāveic kolektīvas, ritmiskas, sinhronas "konveijera" darbības) pietrūka viegluma, šarma, jutekliskuma, kādu daļa skatītāju atminas no kādreizējā LNO iestudējuma, kurā izpaudās tolaik jaunie mākslinieki Inese Galante un Ingus Pētersons un kāds valdzina videofilmā — Lionas operas iestudējumā ar Roberto Alaņju un Andželu Georgiu.

Inese Lūsiņa Diena, Kultūras Diena, 20.02.2009